ปัจจัยเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น: การวิเคราะห์ข้อมูลระดับจังหวัด

Structural Factors Affecting Citizen Participation in Local Governance: A Provincial-Level Analysis

ไชยา สาลาด

คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาเฉลิมกาญจนา
Faculty of Political Science, Chalermkarnchana University
E-mail: yayaza733@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นรายจังหวัด และวิเคราะห์ปัจจัยเชิงโครงสร้างที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมดังกล่าว ได้แก่ ระดับการศึกษาเฉลี่ย ความเป็นเมือง โครงสร้างอายุประชากร และงบประมาณด้านการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบตัดขวางระดับจังหวัด ตัวแปรตามคืออัตราการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่น ซึ่งรวบรวมจากสำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง ส่วนตัวแปรอิสระรวบรวมจากสำนักงานสถิติแห่งชาติ กรมการปกครอง และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณ พร้อมตรวจสอบข้อตกลงเบื้องต้น ผลการวิจัยพบว่า อัตราการออกมาใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นของจังหวัดมีค่าเฉลี่ยร้อยละ [ผลจริง] และตัวแปรที่มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ได้แก่ [ระบุตามผลจริง] โดยโมเดลอธิบายความแปรผันได้ร้อยละ [R^2 จริง] ผลการศึกษาใช้เป็นข้อมูลประกอบการกำหนดแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมให้สอดคล้องกับบริบทเชิงโครงสร้างของแต่ละจังหวัด

คำสำคัญ การมีส่วนร่วมของประชาชน, การปกครองส่วนท้องถิ่น, ปัจจัยเชิงโครงสร้าง, ข้อมูลระดับจังหวัด, การถดถอยพหุคูณ

Abstract

This study examines the level of citizen participation in local governance across Thai provinces and analyzes the structural factors associated with it: average educational attainment, urbanization, population age structure, and local government budgets for participation. Using a quantitative, cross-sectional design with secondary province-level data, the dependent variable is voter turnout in local elections (Election Commission of Thailand); independent variables are drawn from the National Statistical Office, the Department of Provincial Administration, and the Department of Local Administration. Data are analyzed with descriptive statistics, Pearson correlation, and multiple regression, with assumption checks. Mean provincial turnout was [actual result] percent, and the variables significantly associated with participation were [specify from actual results], with the model explaining [actual R^2] percent of the variance. The findings can inform policies promoting participation suited to each province's structural context.

Keywords citizen participation, local governance, structural factors, province-level data, multiple regressions

บทนำ

การกระจายอำนาจสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (อปท.) ของไทยดำเนินมาตั้งแต่การประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 โดยมีเป้าหมายสำคัญประการหนึ่งคือการเปิดพื้นที่ให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสาธารณะระดับพื้นที่มากขึ้น อย่างไรก็ตาม การมีส่วนร่วมของประชาชนในแต่ละพื้นที่ยังแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด

หลักฐานล่าสุดคือการเลือกตั้งองค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เมื่อวันที่ 1 กุมภาพันธ์ 2568 ซึ่ง กกต. แถลงอย่างไม่เป็นทางการว่า การเลือกตั้งสมาชิกสภา อบจ. ใน 76 จังหวัด มีผู้มีสิทธิ 47,124,842 คน มาใช้สิทธิ 26,418,754 คน คิดเป็นร้อยละ 56.06 ส่วนการเลือกตั้งนายก อบจ. ใน 47 จังหวัด มีผู้มีสิทธิ 27,991,587 คน มาใช้สิทธิ 16,362,185 คน คิดเป็นร้อยละ 58.45 และอัตราการใช้สิทธิรายจังหวัดแตกต่างกันมาก โดยจังหวัดที่สูงสุด เช่น ลำพูน (ร้อยละ 73.43) นครนายก (ร้อยละ 73.00) และพัทลุง (ร้อยละ 72.56) สูงกว่าค่าภาพรวมอย่างชัดเจน ความแตกต่างเหล่านี้ทำให้เกิดคำถามว่า ลักษณะเชิงโครงสร้างของจังหวัดอธิบายความแตกต่างได้เพียงใด

งานวิจัยด้านการมีส่วนร่วมของไทยส่วนใหญ่เป็นกรณีศึกษาเฉพาะพื้นที่หรือใช้ข้อมูลระดับบุคคล การวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบด้วยข้อมูลรายจังหวัดทั่วประเทศยังมีน้อย งานวิจัยนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นรายจังหวัด (2) วิเคราะห์ปัจจัยเชิงโครงสร้างที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วม และ (3) เสนอแนวทางเชิงนโยบายสำหรับพื้นที่ที่มีการมีส่วนร่วมต่ำ โดยตอบคำถามวิจัยว่า ระดับการมีส่วนร่วมรายจังหวัดเป็นอย่างไร และปัจจัยเชิงโครงสร้างใดมีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่นรายจังหวัดทั่วประเทศ
2. เพื่อวิเคราะห์ปัจจัยเชิงโครงสร้าง (ระดับการศึกษา ความเป็นเมือง/ชนบท โครงสร้างอายุประชากร และงบประมาณด้านการมีส่วนร่วม) ที่ส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางเชิงนโยบายในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ที่มีระดับการมีส่วนร่วมต่ำ

สมมติฐาน

H1: ระดับการศึกษาเฉลี่ยของประชากรมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราการมีส่วนร่วม (ทุนทางสังคมและแบบจำลองทรัพยากร)

H2: ความเป็นเมืองมีความสัมพันธ์กับอัตราการมีส่วนร่วม (ไม่กำหนดทิศทาง เพราะงานเดิมขัดแย้งกัน บางชิ้นชี้ว่าความผูกพันชุมชนในเมืองต่ำกว่า บางชิ้นชี้ว่าเข้าถึงข้อมูลข่าวสารดีกว่า)

H3: สัดส่วนประชากรสูงอายุมีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราการมีส่วนร่วม (อายุที่สูงขึ้นสัมพันธ์กับนิสัยการออกไปใช้สิทธิ; Smets & van Ham, 2013)

H4: งบประมาณด้านการมีส่วนร่วมของ อปท. มีความสัมพันธ์ทางบวกกับอัตราการมีส่วนร่วม (การกระจายอำนาจและทรัพยากรท้องถิ่น)

กรอบแนวคิดการวิจัย

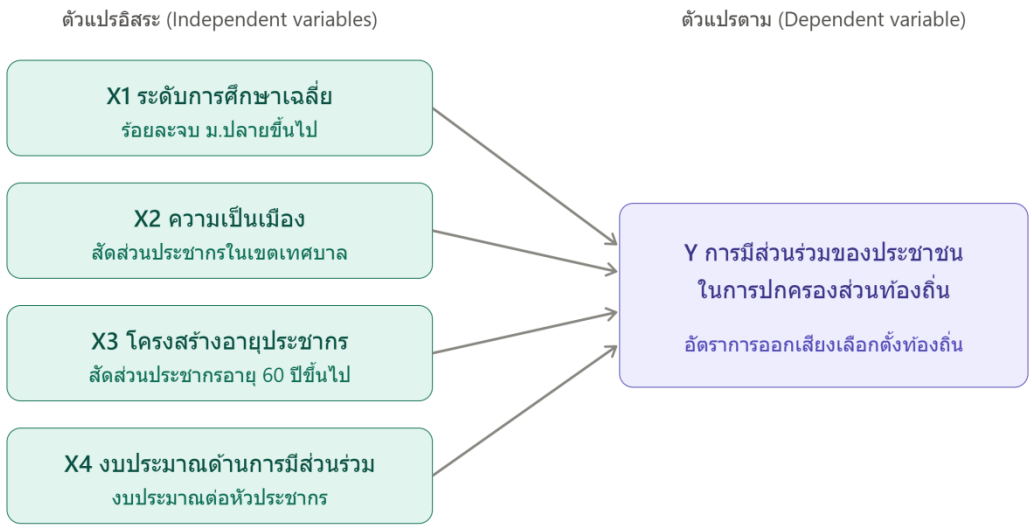

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบและหน่วยวิเคราะห์

เป็นการวิจัยเชิงปริมาณที่ใช้ข้อมูลทุติยภูมิแบบตัดขวางระดับจังหวัด ไม่มีการเก็บข้อมูลปฐมภูมิ ใช้ข้อมูลทุกจังหวัดโดยไม่สุ่มตัวอย่าง หน่วยวิเคราะห์คือจังหวัด

ข้อควรตัดสินใจก่อนวิเคราะห์: โครงร่างระบุ 77 จังหวัด แต่การเลือกตั้ง อบจ. จัดใน 76 จังหวัด เนื่องจากกรุงเทพมหานครไม่มี อบจ. (ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครและสภากรุงเทพมหานครเลือกตั้งแยก) ผู้วิจัยจึงต้องเลือกว่าจะใช้ n = 76 โดยตัดกรุงเทพฯ หรือใช้การเลือกตั้งท้องถิ่นรูปแบบอื่นของกรุงเทพฯ แทน และระบุเหตุผลในบทความ

ตัวแปรและแหล่งข้อมูล

ตัวแปร	นิยามเชิงปฏิบัติการ	แหล่งข้อมูล
Y: การมีส่วนร่วม	ร้อยละผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่น = (ผู้มาใช้สิทธิ ÷ ผู้มีสิทธิ) × 100	สำนักงาน กกต.
X1: ระดับการศึกษา	ร้อยละประชากรอายุ 15 ปีขึ้นไปที่จบ ม.ปลายขึ้นไป	สำนักงานสถิติแห่งชาติ (สสช.)
X2: ความเป็นเมือง	ประชากรในเขตเทศบาล ÷ ประชากรทั้งหมด × 100	กรมการปกครอง
X3: โครงสร้างอายุ	ประชากรอายุ 60 ปีขึ้นไป ÷ ประชากรทั้งหมด × 100	กรมการปกครอง / สสช.
X4: งบประมาณด้านการมีส่วนร่วม	งบ อปท. หมวดประชาคม/ประชาสัมพันธ์ ÷ ประชากรจังหวัด (บาท/หัว)	กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น (สถ.)

ปีของข้อมูลทุกตัวแปรต้องตรงกันหรือใกล้เคียงที่สุด (ใช้ปี [ปีจริง]) และบันทึก URL กับวันที่สืบค้นของทุกแหล่งไว้ในภาคผนวก

ขั้นตอนดำเนินการวิจัย

1. รวบรวมข้อมูลจากเว็บไซต์ กกต. สสช. กรมการปกครอง และ สถ.
2. ตรวจสอบความครบถ้วน ความสมเหตุสมผล (เทียบแหล่งสำรองขั้นตอนดำเนินการวิจัย
3. แปลงหน่วยให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน
4. คำนวณตัวแปรตามสูตรและรวมเป็นชุดข้อมูลเดียว
5. วิเคราะห์ข้อมูลตามหัวข้อ 3.4 และสรุปผลตามสมมติฐาน H1–H4

การวิเคราะห์ข้อมูล

ใช้สถิติเชิงพรรณนา (ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ต่ำสุด สูงสุด) สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการถดถอยพหุคูณ

$$Y = \beta_0 + \beta_1 X1 + \beta_2 X2 + \beta_3 X3 + \beta_4 X4 + \varepsilon$$

ตรวจข้อตกลงเบื้องต้นด้วย VIF (ควร < 10) การแจกแจงปกติของส่วนเหลือ และ Breusch-Pagan test สำหรับความแปรปรวนคงที่ เนื่องจากเป็นข้อมูลตัดขวางจึงไม่ใช้ Durbin-Watson และควรตรวจสหสัมพันธ์เชิงพื้นที่ด้วย Moran's I เพราะจังหวัดใกล้เคียงกันมักมีค่าใกล้กัน

จริยธรรมการวิจัยใช้ข้อมูลรวมระดับจังหวัดที่เผยแพร่สาธารณะ ไม่มีข้อมูลระบุตัวตนรายบุคคล จึงไม่เข้าข่ายการวิจัยในมนุษย์ตามหลักทั่วไป ทั้งนี้ควรตรวจ

สอบเงื่อนไขของคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยของสถาบันอีกครั้ง

จริยธรรมการวิจัย

งานวิจัยนี้ใช้ข้อมูลทุติยภูมิระดับจังหวัดที่หน่วยงานรัฐเผยแพร่ต่อสาธารณะ ได้แก่ สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง สำนักงานสถิติแห่งชาติ กรมการปกครอง และกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น เป็นข้อมูลรวมที่ไม่สามารถระบุตัวบุคคลได้ ผู้วิจัยไม่ได้เก็บข้อมูลจากมนุษย์โดยตรง จึงไม่เข้าข่ายการวิจัยในมนุษย์ที่ต้องผ่านการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ตามหลักทั่วไป และไม่มีการเก็บข้อมูลส่วนบุคคลตามพระราชบัญญัติคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคล พ.ศ. 2562 อย่างไรก็ตาม ผู้วิจัยยึดหลักจริยธรรมทางวิชาการดังนี้ (1) อ้างอิงแหล่งข้อมูล ปีที่เผยแพร่ และวันที่สืบค้นของทุกตัวแปรอย่างครบถ้วน (2) รายงานข้อมูลและผลการวิเคราะห์ตามที่ปรากฏจริง รวมถึงผลที่ไม่สนับสนุนสมมติฐาน โดยไม่ตัดแต่งหรือเลือกรายงานเฉพาะผลที่ต้องการ (3) เปิดเผยการจัดการข้อมูล เช่น การแทนค่าที่ขาดหาย และจำนวนจังหวัดที่ใช้จริง (4) ตีความผลเป็นความสัมพันธ์เชิงสถิติระดับจังหวัด ไม่อ้างเหตุและผล และไม่อนุมานถึงพฤติกรรมรายบุคคล (5) นำเสนอผลอย่างเป็นกลางทางการเมือง ไม่ระบุหรือประเมินพรรคการเมือง กลุ่มการเมือง หรือผู้สมัครรายใด (6) ปฏิบัติตามเงื่อนไขการอ้างอิงและเผยแพร่ข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน และ (7) เก็บชุดข้อมูลและขั้นตอนวิเคราะห์ไว้เพื่อให้ตรวจสอบซ้ำได้

ผลการวิจัย

ภาพรวมการใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่น (ข้อมูลที่ยืนยันแล้ว)

ข้อมูลต่อไปนี้มาจากการแถลงสรุปอย่างไม่เป็นทางการของ กกต. เมื่อวันที่ 3 กุมภาพันธ์ 2568 ซึ่งยังอยู่ระหว่างการตรวจสอบของผู้อำนวยการการเลือกตั้งประจำจังหวัดในขณะแถลง ควรตรวจเทียบกับตัวเลขอย่างเป็นทางการจากเว็บไซต์ กกต. ก่อนตีพิมพ์

รายการ	สมาชิกสภา อบจ. (76 จังหวัด)	นายก อบจ. (47 จังหวัด)
ผู้มีสิทธิเลือกตั้ง (คน)	47,124,842	27,991,587
ผู้มาใช้สิทธิ (คน)	26,418,754	16,362,185
อัตราการใช้สิทธิ (ร้อยละ)	56.06	58.45
บัตรดี (ร้อยละ)	87.56	87.23
บัตรเสีย (ร้อยละ)	5.63	5.69
ไม่เลือกผู้สมัครผู้ใด (ร้อยละ)	6.81	7.08

จังหวัดที่ กกต. แถลงว่ามีอัตราการใช้สิทธิสูงสุด ได้แก่ ลำพูน (ร้อยละ 73.43) นครนายก (73.00) พัทลุง (72.56) นราธิวาส (68.42) และมุกดาหาร (68.03) ซึ่งสูงกว่าค่าภาพรวมอย่างชัดเจน แสดงว่ามีความแปรผันระหว่างจังหวัดเพียงพอสำหรับการวิเคราะห์เชิงเปรียบเทียบ

สถิติเชิงพรรณนา

ตัวแปร	Mean	S.D.	Min	Max
Y: อัตราการใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่น (%)	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[ผลจริง]
X1: ระดับการศึกษาเฉลี่ย (%)	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[ผลจริง]
X2: ความเป็นเมือง (%)	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[ผลจริง]
X3: สัดส่วนประชากรสูงอายุ (%)	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[ผลจริง]
X4: งบประมาณด้านการมีส่วนร่วม (บาท/หัว)	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[ผลจริง]

ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์

รายงานค่า Pearson's r ระหว่าง X1–X4 กับ Y และระหว่างตัวแปรอิสระด้วยกัน: [ผลจริง]

ผลการทดสอบสมมติฐานด้วยการถดถอยพหุคูณ

ตัวแปรอิสระ	B	Beta	t	p-value	ผลการทดสอบ
X1: ระดับการศึกษาเฉลี่ย	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[สนับสนุน/ไม่สนับสนุน **H1**]
X2: ความเป็นเมือง	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[สนับสนุน/ไม่สนับสนุน **H2**]
X3: สัดส่วนประชากรสูงอายุ	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[สนับสนุน/ไม่สนับสนุน **H3**]
X4: งบประมาณด้านการมีส่วนร่วม	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[ผลจริง]	[สนับสนุน/ไม่สนับสนุน **H4**]

ค่า R^2 = [ผลจริง] และ Adjusted R^2 = [ผลจริง] ผลการตรวจ VIF, Breusch-Pagan และการแจกแจงปกติของส่วนเหลือ: [ผลจริง]

อภิปรายผล

การอภิปรายควรแยกตามสมมติฐาน โดยเชื่อมกับทฤษฎีในบทที่ 2

H1 (การศึกษา) หากสนับสนุน สอดคล้องกับทุนทางสังคมและแบบจำลองทรัพยากร (Putnam, 2000; Verba et al., 1995) หากไม่สนับสนุน ให้พิจารณาว่าการเลือกตั้งท้องถิ่นไทยมีการระดมพลผ่านเครือข่ายหัวคะแนนหรือบ้านใหญ่ ซึ่งทำให้การศึกษาอธิบายการออกมาใช้สิทธิได้น้อยลง [ผู้วิจัยต้องตรวจสอบและอ้างอิงงานรองรับ]

H2 (ความเป็นเมือง) เนื่องจากไม่กำหนดทิศทาง ให้อภิปรายทั้งสองคำอธิบาย คือความผูกพันชุมชนที่ต่ำกว่าในเมือง กับการเข้าถึงข้อมูลข่าวสารที่ดีกว่า และดูว่าผลที่พบสนับสนุนข้อใด

H3 (ประชากรสูงอายุ) หากเป็นบวก สอดคล้องกับแบบแผนที่อายุสัมพันธ์กับการออกไปใช้สิทธิ (Smets & van Ham, 2013) แต่ต้องระวังว่าผู้สูงอายุในจังหวัดอาจสัมพันธ์กับการย้ายถิ่นของคนวัยแรงงาน ซึ่งกระทบทั้งทะเบียนราษฎรและโอกาสกลับมาใช้สิทธิ

H4 (งบประมาณ) หากเป็นบวก สนับสนุนมุมมองการกระจายอำนาจ แต่ควรอภิปรายว่างบหมวดประชาคม/ประชาสัมพันธ์เป็นตัวแทนทางอ้อมของความตั้งใจส่งเสริมการมีส่วนร่วม ไม่ใช่การวัดพฤติกรรมโดยตรง

เนื่องจากเป็นข้อมูลระดับจังหวัดแบบตัดขวาง ผลที่พบเป็นความสัมพันธ์ ไม่ใช่เหตุและผล และไม่ควรตีความลงถึงพฤติกรรมรายบุคคลเพราะอาจเกิด ecological fallacy

สรุปและข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ข้อ 1 ระดับการมีส่วนร่วมรายจังหวัด

อัตราการใช้สิทธิเลือกตั้งท้องถิ่นของ [n] จังหวัดมีค่าเฉลี่ยร้อยละ [ผลจริง] (S.D. = [ผลจริง]) ต่ำสุดที่จังหวัด [ชื่อ] ร้อยละ [ผลจริง] สูงสุดที่จังหวัด [ชื่อ] ร้อยละ [ผลจริง] แสดงว่ามีความแตกต่างระหว่างจังหวัดอย่างชัดเจน (ข้อมูลระดับประเทศจาก กกต. ระบุอัตราการใช้สิทธิเลือก ส.อบจ. ร้อยละ 56.06 ในปี 2568)

วัตถุประสงค์ข้อ 2 ปัจจัยเชิงโครงสร้าง

โมเดลถดถอยพหุคูณอธิบายความแปรผันของการมีส่วนร่วมได้ร้อยละ [R^2 จริง] (F = [ผลจริง], p = [ผลจริง]) ผลการทดสอบสมมติฐานเป็นดังนี้

สมมติฐาน	ผล
H1 การศึกษา (ทางบวก)	[สนับสนุน/ไม่สนับสนุน] (Beta = [ ], p = [ ])
H2 ความเป็นเมือง (ไม่กำหนดทิศ)	[มีนัยสำคัญทาง บวก/ลบ / ไม่มีนัยสำคัญ]
H3 ประชากรสูงอายุ (ทางบวก)	[สนับสนุน/ไม่สนับสนุน]
H4 งบประมาณด้านการมีส่วนร่วม (ทางบวก)	[สนับสนุน/ไม่สนับสนุน]

ตัวแปรที่มีอิทธิพลสูงสุดตามค่า Beta คือ [ตัวแปร]

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย (วัตถุประสงค์ข้อ 3)

จัดลำดับพื้นที่เป้าหมาย ให้ สถ. และ กกต. ใช้ตารางอัตราการใช้สิทธิรายจังหวัดระบุจังหวัดที่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญ เช่น [จังหวัดจากผลจริง] เป็นพื้นที่เป้าหมายของมาตรการส่งเสริมก่อน

ถ้า H1 สนับสนุน: เชื่อมงานส่งเสริมการมีส่วนร่วมกับงานการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตในพื้นที่ที่การศึกษาเฉลี่ยต่ำ เช่น หลักสูตรความเป็นพลเมืองและการรู้เท่าทันข้อมูลการเลือกตั้ง

ถ้า H4 สนับสนุน: พิจารณาให้ อบจ. และ อปท. ตั้งงบกิจกรรมประชาคมและการสื่อสารอย่างต่อเนื่อง โดยประเมินว่างบที่ใช้ไปเข้าถึงประชาชนจริงหรือไม่ ไม่ใช่วัดแค่จำนวนเงิน

ถ้า H4 ไม่สนับสนุน: ทบทวนประสิทธิผลของงบด้านนี้ว่าจัดกิจกรรมได้ตรงกลุ่มเป้าหมายหรือไม่ และตัวชี้วัดงบมีความเหมาะสมหรือไม่

ถ้า H2 มีนัยสำคัญ: ออกแบบช่องทางต่างกันตามบริบท เช่น เมืองเน้นช่องทางออนไลน์และชุมชนย่อยชนบทเน้นเครือข่ายชุมชนและผู้นำท้องถิ่น

ถ้า H3 มีนัยสำคัญ: เตรียมการเดินทางและการเข้าถึงหน่วยเลือกตั้งสำหรับผู้สูงอายุ และสื่อสารกลุ่มวัยแรงงานที่ย้ายถิ่นให้ใช้สิทธิ

พัฒนาฐานข้อมูล ให้หน่วยงานเผยแพร่สถิติการมีส่วนร่วมรายจังหวัดในรูปแบบข้อมูลเปิดที่เปรียบเทียบข้ามปีได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

- ขยายหน่วยวิเคราะห์เป็นระดับอำเภอหรือ อปท. เพื่อลดปัญหา ecological fallacy
- ใช้ข้อมูลหลายรอบการเลือกตั้ง (panel data) เพื่อควบคุมลักษณะคงที่ของจังหวัดและดูการเปลี่ยนแปลงตามเวลา
- เพิ่มตัวแปร เช่น การแข่งขันทางการเมืองในพื้นที่ รายได้และความเหลื่อมล้ำ การย้ายถิ่น และตัวแปรควบคุมภูมิภาค
- ตรวจสหสัมพันธ์เชิงพื้นที่ (Moran’s I) หรือใช้แบบจำลองเชิงพื้นที่
- เสริมด้วยข้อมูลปฐมภูมิ เช่น แบบสำรวจทัศนคติหรือสัมภาษณ์เชิงลึก และวัดการมีส่วนร่วมหลายมิติ นอกเหนือจากการออกเสียงเลือกตั้ง

เอกสารอ้างอิง

กรมการปกครอง. (2568). *สถิติประชากรจำแนกตามกลุ่มอายุและเพศ รายจังหวัด ณ กรกฎาคม 2568*. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2568, จาก https://www.bora.dopa.go.th/wp-content/uploads/2025/08/pop_age_6807_group.pdf

กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2568). ชื่อรายงานงบประมาณ/รายจ่าย อปท. รายจังหวัด สืบค้นเมื่อ 22 ตุลาคม 2568, จาก https://www.dla.go.th

สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2568). ชื่อรายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2568 สืบค้นเมื่อ 12 กันยายน 2568, จาก https://www.ect.go.th

ชูศรี วงศ์รัตนะ.(2525). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์. ตระกูล มีชัย. (2550). *การเมืองการปกครองส่วนท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นครินทร์ เมฆไตรรัตน์. (2553). *การกระจายอำนาจและการปกครองส่วนท้องถิ่นในประเทศไทย* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: สถาบันพระปกเกล้า.

บูฆอรี ยีหมะ. (2551). *การเมืองการปกครองท้องถิ่นไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง. สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้ง. (2568). *รายงานผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาและนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด พ.ศ. 2568*. สืบค้นเมื่อ 10 สิงหาคม 2568, จาก https://www.ect.go.th

Putnam, R. D. (2000). *Bowling alone: The collapse and revival of American community*. New York, NY: Simon & Schuster.

Smets, K., & van Ham, C. (2013). The embarrassment of riches? A meta-analysis of individual-level research on voter turnout. *Electoral Studies, 32*(2), 344-359.

Verba, S., Schlozman, K. L., & Brady, H. E. (1995). *Voice and equality: Civic voluntarism in American politics*. Cambridge, MA: Harvard University Press.

Blais, A. (2006). What affects voter turnout? Annual Review of Political Science, 9, 111–125. doi:10.1146/annurev.polisci.9.070204.105121

Cancela, J., & Geys, B. (2016). Explaining voter turnout: A meta-analysis of national and subnational elections. Electoral Studies, 42, 264–275. doi:10.1016/j.electstud.2016.03.005

Oates, W. E. (1972). Fiscal federalism. New York: Harcourt Brace Jovanovich.

Putnam, R. D. (2000). Bowling alone: The collapse and revival of American community. New York: Simon & Schuster.

Smets, K., & van Ham, C. (2013). The embarrassment of riches? A meta-analysis of individual-level research on voter turnout. Electoral Studies, 32(2), 344–359. doi:10.1016/j.electstud.2012.12.006

Verba, S., Schlozman, K. L., & Brady, H. E. (1995). Voice and equality: Civic voluntarism in American politics. Cambridge, MA: Harvard University Press.